

Kokoko ratkaisee?

Sveitsiläinen Boenicke Audio koettelee fysiikan lakien pitävyyttä mallistonsa pienimmälläkin kaiuttimella. Omaperäiset ratkaisut venyttävät minikokoisen toistimen sointia hämmentäviin suuntiin – ja sen hintaa kokoluokkansa ennätyslukemiin.

SVEITSIN Baselista kaiutinmaailmaa toisinajateluin ratkaisuin säväyttänyt Sven Boenicke pystytti nimeään kantavan, muutaman henkilön ja joukon alihankkijoita työllistävän yrityksen vuonna 1998, mutta audiomaailman huomion – joskin mittakaavaltaan marginaalisen – hänen kaiuttimensa herättivät vasta kuluvan vuosikymmenen aluilla. Alan lehdistön myötäkarvaiset arviot ja onnistuneet messudemot ovat sittemmin kasvattaneet huomiosta melkein hypen. Tämänkin kokeilun ponttimeina toimivat vakuuttavat esitykset alan tapahtumissa. Boenicken tuotelinjan tavaramerkeiksi ovat muodostuneet taivutetusta vanerista tai massiivipuusta työstetyt, kapeat mutta syvät kotelot, laajakaistaisten ja eksoottisten elementtien käyttö, loivat jaot, panostus jakosuodin-komponenttien laatuun ja useimmiten myös bassoäänisten sijoittaminen kaiuttimen kylkeen.

Boenicken kaiuttimien tyyppimerkinnöissä toistuu mallista toiseen sama kahden symbolin taktiikka. Kirjain ilmaisee kotelon materiaalin (joista W on Wood ja B Bent wood eli vaneri) ja numero kookkaimman kaiutinelementin läpimitan tuumina. Malleja Boenicke Audion katalogista löytyy puolisen tusinaa mukaan lukien aktiivinen subwoofer.

Viimeisimmillä Münchenin messuilla uuden lippulaiva-W11:n seurassa esitelty ja tänä syksynä markkinoille tuleva integroitu vahvistin E2 laajentaa firman repertuaaria elektroniikan puolelle.

Tilauspohjalta kaiuttimensa omin käsin kokoavalla, viimeistelevällä ja testaavalla Sven Boenickella on kokemusta musiikin toiston ohessa myös sen tallennuksesta, sillä hän on sekä tuottanut aikamoisen määrän akustisia liveäänityksiä että työskennellyt saliaänen parissa. Niinpä hän käyttää kaiuttimia suunnitellessaan omia ääniteitään, mistä tuskin on haittaa omaehtoisten ratkaisumallien toimivuutta kuuntelutesteillä varmistettaessa.

Linjakkaasti laajakaistainen

Kokeiluun saapuneessa Boenicken puhdaslinjaisessa W5:ssä toteutuvat kaikki Svenin keskeiset ideat, vaikka kaiutin onkin mittasuhteiltaan ja kooltaan tyyppiä mini.

Kaiuttimen solakka, hieman takakenoinen kotelo koostuu kahdesta massiivipuusta cnc-jyrsitystä ja yhteen liimattusta osasta. Osaset eivät ole aivan symmetrisiä, sillä toiseen asennettu 5,5-tuumainen bassoääninen edellyttää sivuseinämältä paksumpaa aineenvahvuutta.

Kaiuttimen kolmetuumainen alumiinikartiainen Fountek-laajakaistaelementti on asennettu kapealle julkisivulle omaan suljettuun taaksepäin suipponevaan tilaansa. Kaiuttimen bassoviritys on eräänlainen transmissiolinjan ja refleksin yhdistelmä, jonka suuaukko sijaitsee kaiuttimen takana. Takaseinästä löytyy myös liittipaneelin yhteyteen konstruoitu pienikokoinen diskanttelementti, jonka tarkoitus on avartaa äänikuvaa ja eheyttää kaiuttimen säteilykuviota. Sille ohjataan toisen asteen jaon kautta vain yli 6,5 kilohertsin taajuudet, jotka toistuvat toki yläpäästään suotamattomasta laajakaistatäänisestäkin.

Kaiuttimen liittimet ovat WBT:n Next Gen -sarjaa ja jakosuodinkomponentit Mundorff/Obligato Premium -tason tavaraa. Kuunnellun W5 SE -mallin Tangband-bassoelementti 16 millin lineaarisella liikepoikkeamalla tulee toimeen ilman jakosuodinta. Ensimmäisen asteen jaolla suodetun laajakaistan toisto alkaa käytännössä muutaman sadan hertsin tienoilta, vaikka jako onkin liki 800 hertsissä. SE:tä vajaan tuhat euroa edullisemmassa perus-W5:ssä ulottuvuuden ja äänenpaineiden suhteen vaatimattomamman Peerless-bassoelementin ylipäästä on ensimmäisen asteen suotimella rajattu.

W5 SE:n herkkyudeksi luvataan 87 dB/W, ja nimellisimpedanssin kerrotaan olevan neljän ohmin luokkaa. Kaiuttimen kotelotilavuus on noin 2,8 litraa, ja painoa sille on kertynyt 3,5 kilogrammaa. Eli aivan höyhensarjan (putki)vahvistimella näitä pienokaisia ei kannata kiusata – ainakaan vapaaseen tilaan sijoitettuina. Työpöytäkäytössä, mihin kaiuttimen sirous ja koko enemmän tai vähemmän ilmeisesti viittaavat, vajaan kymmenkunta lähikenttäwattia riittävät vaativallekin luupäälle mainiosti. Tehonkestoaan W5:lle luvataan jokseenkin kymmenkertaisesti tuon verran.

W5:n pohjassa on kiertein varustetut pyöreät slotit, joihin voi kiinnittää joko kaiuttimille varta vasten tarkoitetut kierrejousoimaiset Swing Foot -pöytäjalat tai teräsputkijalustat. Kaiuttimen puulajiksi voi valita joko pähkinän, tammen, saarnin tai kirsikan. Suomeen saapuneen parin kotelomateriaaliksi valikoitui pyynnöstä pähkinä.

Klassinen katoamistempu

Jalustoilleen tiukasti ruuvattu W5 SE päätyi koestussesioiden aluksi osaksi systeemiä, jonka muut osat olivat Tentlabs b-Drive -pyöritin, Bakoon DAC 7530 sekä Bakoon SCA 7511Mk3, kaapeloinnin muodostuessa Furu-techista, Duelundista ja Kondosta. Kaiuttimet nököttivät omilla jalustoillaan noin 2,5 metrin päässä toisistaan woofereit sisäänpäin osoittaen. Kuunteluetäisyyttä oli kolmisen metriä. Tämän asetelman tuloksena sointi oli napakka, kompakti ja hyvin balanssissa, mutta jotain tuntui jäävän puuttumaan, vaikka esimerkiksi Nick Caven juuri tupaan tupsahtanut Skeleton Tree saikin kylmät väreet selkäpiihin ja Rantala/Danielsson/Erskine-trion näkemys Bachin Kyriestä välittyi sävykkäästi soljuen. Mutta. Olisikohan toistossa kuitenkin ripaus tiettyä ahtautta?

No, kevyitä kaiuttimihan nostelee ihan mielikseen. Ei muuta kun woofereit osoittamaan ulospäin ja samat levyt soimaan. Oho! Johan lokahti toisto kohdilleen. Ja leuka lattiaan. Avoimuutta, pidäkkeettömyyttä ja reagointiherkkyyttä toiseen potenssiin ja auktoriteetilla, jollaista ei olisi ikinä voinut kuvitella irtoavan W5:n kokoisesta kaiuttimesta.

Boenicke-pienokaisen herkkyyslukemat ja Bakoon-vahvistimen wattimäärä muodostivat yhtälön, jonka

WBT-naparuuvit ja pienikokoinen ambienssidiskantti on työstetty alumiinilevyyn, joka sijaitsee refleksi-aukon yläpuolella.

kuka

Jaakko Eräpää on maaseudun rauhassa asuva, laadukasta ääntä suuresti arvostava äänentoiston rautainen ammattilainen, yli neljännesvuosisadan kokemuksella. Rytmimusiikin levyarvosteluista journalistisen uransa aloittanut ja sittemmin myös hifiin kovan kallistanut audiokonkari poimii koikeiltavaksi laitetarjonnan valtavirrasta mielenkiintoisia tuotteita.

lopputulema riitti yli 70 kuutiomerin tilassa ihan kohtuullisiin äänenpaineisiin, vaikka voimakkaita matalia taajuuksia sisältäneet äänitteet koettelivatkin kaiutinten katu-uskottavuutta. Puhutaanhan kuitenkin alle kolmen litran kotelossa hönkivästä viisituumaisesta, jolla on toki ilmanliikutuskyykyä kokoisekseen hämentävässä määrin. Bassojen ulottuvuuskin haastoi talon massiivisimmat toistimet viisitoistatuumaisine woofereineen tiukkaan taistoon. Varsinkin siinä vaiheessa, kun Bakoonin tontille siirtyi pykälää sitä järeämpi Spec RSA 717EX -integroituu, jonka myötä moni muukin asia –bassokontrollin ohessa – ehostui maksimiinsa. Kuten esimerkiksi se, miten kaiuttimet katoavat musiikin tieltä ja ääni soi kuin itsensä koko seinän mitalta mutta kuitenkin kontrolloidusti ja ehjästi. Tässä suhteessa Spec/Boenicke-yhdistelmä saattaa olla yksi parhaista koskaan kuulemistani parituksista.

Klasaria ja mättöä

Siihtäkin huolimatta, että hifiä ja äänenlaatua rasakaalla rockilla arvottavissa harrastajapiireissä klassinen musiikki on leimattu muinaisjäänteeksi, jonka käyttö referenssitarkoituksessa saattaa johtaa kyseenalaisiin johtopäätelmiin, tuli altistettua W5 SE:t useammankinlaiselle klasarille Sibeliuksen pianoteoksista Bachin kantaatteihin.

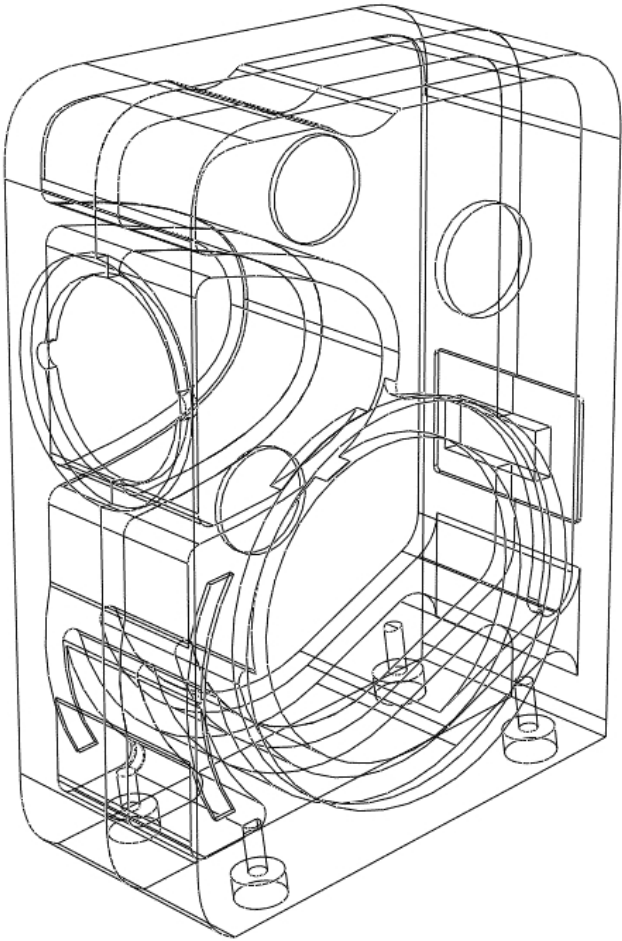
Edgard Varèsen Amerique jätettiin sentään suosiolla väliin, koska sen kourissa apua huutaisivat vähän tyykämpämmätkin toistimet.

Janne Mertasen sisäistyneet mutta tarvittaessa myös terävän analyttiset tulkinnat Sibeliuksen pianokirjallisuuden kootuista teoksista erottelevat armotta kaiutinjyvät toistinakanoista. Tuotannollisesti resoluutiorikkaina, dynamiikantäyteisinä ja sointiväreiltään aidonoloisina ne paljastavat laitteiston kyvykkyyden välittää elävän soittotilanteen kaltaista realismia – tai sen puutteen. Boenicke W5 SE tuntui olevan kuin kotonaan vaativan materiaalin parissa jopa silloin, kun dynaamiset kontrastit äityivät jyrkiksi ja äänenpaineet melkoisiksi. Soittotilan ambienssi välittyi ja instrumentin identiteetti samoin. Eli ei pyörästynyt Steinway Bösendorferiksi edes alarekisterissä.

Harmonia Mundi -levy-yhtiön takuuarman upein soundein varustamat J.S. Bachin Kantaatit sooloaltolle Andreas Schollin ja Philippe Herreweghen liidaaman Collegium Vocale Gentin orkesterin esittäminä soivat niin hallitun hienosti, että paatunut pakanakin herkistyi. Orkesterin periodisoitinten klangi kuulosti juuri oikealta, ja solistin äänen kvaliteetti valaistui nautittavasti. Bravo!

Hector Berliozin Fantastinen Sinfonia Orchestre Révolutionnaire et Romantiquen John Eliot Gardinerin johdolla niin ikään perinnesoittimin tulkitsemana vyöryi weevitosista uskottavin ulottuvuuksin, vaikka juuri kuunteluiden aikaan livenä Musiikkitalossa koetun Mälkin ja Helsingin kaupunginorkesterin

W5:n halkileikkaus läpivalottaa sen sisäistä rakennetta.

W5 SE:n jakosuodinkomponentit kiilivät panostuksesta laatuun.

elämyksellinen esitys vaikuttikin hurjana vertailukohdantana takaraivossa.

Entäpä sitten se mättö, studioissa prosessoitu huttu, jolla ei ole mitään tekemistä luonnollisen äänentoiston kanssa? Kiitos kysymästä, toimi varauksin sekin. Toki todeta täytyy, että mitä enemmän musiikinkaltaiseen mekkalaan on ängetty tavaraa sitä vaikeammaksi kävi pienen kaiutinparin elämä. Hevillä nyt ei lähdetty sitä kiusaamaan mutta Billy Gibbonsin Perfectamundolla kylläkin. On pakko myöntää, että kyseisen äänitteen optimiin toistamiseen löytynee parempiakin ratkaisuja mutta aika pitkälle yltää W-vitosillakin. Toisaalta Jeff Beckin Loud Haileria ja Live plussia Boenickeilla päästeli ihan mielikseen – tiettyyn äänenpaineeseen asti.

Laatua lähikenttään

Kuunteluhuoneessa sijaitsevan työpisteen ansiosta en ole osannut suhtautua niin kutsuttuun desktop-hifiin kovinkaan vakavasti. Toki kirjoituspöydällä sijaitsee vaatimaton kaiutinpari, studioiden 1970-lukuisesta reality check-monitorista Auratonesta johdettu kantikas ROR-loota nelituumaisella laajakaistalla, jota ajellaan tikkuauskin kokoisella dacilla ja Yamamoton naurettavan pienitehoisella (kuuloke)vahvistimella. Riittää hyvin satunnaiseen YouTube-käyttöön.

Vaan pitihän sitä vähän hifistellä, kun kerran oli taloon maineikkaat minit saatu. W5 SE:t ROR:ien paikoille ja Bakoon Yamamoton tontille: huhhuh, no nyt. Toki ROR:t on tarkoitettu työkaluiksi ja osoittamaan, miten miksaus toimii äänenlaadultaan puutteellisessa systeemissä, mutta silti, ero oli valehtelematta dekadin mittainen. Eli aika lähelle suhdetta 1:10, joka nyt sattuu olemaan samaa luokkaa kaiutinten hankintahintojen suhteen kanssa.

Joopa joo, tonnitolkulla työpöytäkaiuttimiin. Ei ihan joka hifistin ratkaisu. Vaikka sitten valitsisi jalustoineen reilusti yli viisi rahaa alveineen, koipineen ja rahteineen kustantavan SE:n sijaan 20 prosenttia edullisemmän perusmallin. Mutta jos ja kun tietyt reunaehdot toteutuvat kuuntelutilan, vahvistintehon, musiikillisten mieltymysten, äänenpainerajoitteiden ja kukkaron paksuuden lohkoilla, W5 SE on uniikki tapaus sarjassaan, ja se sarja on ”kokoistaan isomman oloiset, tinkimättömästi toteutetut nautiskelijan toistimet, vaikka ykkössettiin”. ■

info Boenicke W5 SE

Hinta	5 100 €/pari (jalustat 285 €/pari) + rahti
Edustaja	Boenicke Audio
Puhelin	+41 79 9590550
Lisätietoja	www.boenicke-audio.cf

Mitat (lxkxs)	10,4 x 29,3 x 23,1 cm
Paino	3,5 kg
Toimintaperiaate	2-tie, refleksi
Nimellisimpedanssi	4 ohm
Elementit	
-basso	130 mm
-keskialue	85 mm
-diskantti	20 mm
Jakotaajuus	800 Hz, 6 500 Hz
Liitin	Naparuuvi
Kaksoisjohdotus	Ei